БЕОГРАД, 1 ДЕЦЕМБРА 1937
СЕЗОНА 1937/38
БР. 7

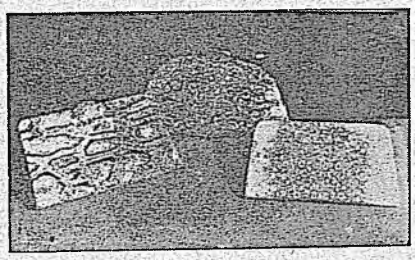
Културно наслеђе Србије

СЦЕНА

ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ
О ПОЗОРИШТУ
ТРИ БРОЈА МЕСЕЧНО

ПРИМЕРАК 2 Д

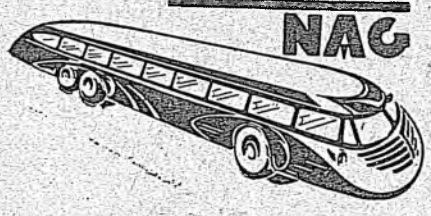

ПРЕДУЗЕЋЕ
ЗА ИЗРАДУ
КОФЕРА И
ТОРБАРСКИХ
ИЗРАЂЕВИНА

Милана Ј. Стојановића и К°
БЕОГРАД
Престолонаследников трг (Теразије) 38
Телефон 25-064
Поенкареова 2, палата Југобанке
Телефон 25-332

BÜSSING
NAG

Büssing Nag

AUTOPRODAJA, **Josip J. Benko, ml.**

Generalno zastupstvo
za Jugoslaviju

Centrala: Beograd, Brankova ul. 30
telefon 25-4-93

Filijala: Zagreb, Baruna Jelačića 3
telefon 20-53

СЦЕНА

ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ О ПОЗОРИШТУ ТРИ БРОЈА МЕСЕЧНО

Београд, 1 децембра 1937 ⊙ Сезона 1937/38 ⊙ Бр. 7

С III-1

Ж. Петровић

Несуђени „Позоришни гласник"

Предлог да се у Београду оснује позоришни лист потекао је из позоришта и пре него што је почело излазити у Новом Саду *Позориште* А. Хаџића. Остали су о томе само архивски подаци, који ће једном бити објављени на овом месту, јер до излажења није дошло. Племенити циљ Јована Ђорђевића није схваћен како ваља; његов предлог да Народно позориште у Београду добије и своје гласило, за бољу и поузданију оријентацију публике која се тек стварала, пропао је на једној одборској седници.

Тај осујећени потхват углавном је званичне природе; али је, у накнаду за то, и нешто доцније, дошла и приватна иницијатива.

Управи Народног Позоришта.

Прошло је више од 6 година, од како је Кнез Михаило штедрим својим поклоном ударио темељ нашем народном позоришту. Мисао великога Кнеза, нашла је топла одзива у народу који је већ почо увиђати, да је позориште нужна потреба по његово интелектуално развиће и сад је само о томе реч, да се та потреба народу у што видљивијој боји престави, да не би ударио странпутицом, на коју га непријатељи позоришта наводе. Нико неће опорећи да је *штампа* у садањем веку најмоћнији фактор, којим се упливише на народ. Имати орган, коме би задаћа била: интересе позоришта од јавних и тајних нападаја бранити, зле умишљаје позоришних непријатељ одбијати, с начелним противницима позоришта у одсудну се борбу упустити и ову добити, имати такав орган, велим, значило би: опстанак позоришта на векове осигурати. Па кад је то тако, онда држим, да не треба дуже оклевати оснивањем таквог једног *„Позориш"ог гласника"*, јер нехатња у томе погледу могла би имати штетних последица за само позориште.

Имајући те разлоге на уму, слободан сам Управи народног позоришта поднети предлог: Да сам вољан, да у споразумлењу с њоме, оснујем један такав лист, који би ставио себи у задаћу, остварење горњег програма. Све што од Управе тражим, то је: 1.) да обустави излажење *позоришни објава* о појединим представама, јер би те објаве издавањем листа постале излишне и 2.) да ми *позоришни реперторијум сшави на расиоложење*, из кога би могао одштампавати поједина изворна дела и одабране преводе из стране књижевности. Укратко, желим: да овај лист буде раван Новосадском „Позоришту", и по унутарњем програму и по спољном облику.

Ако Управа народног позоришта буде вољна усвојити овај пројект и по томе буде нужно усменог споразумљења, ја јој се стављам на услугу; тек у сваком случају молим Управу, да ме решењем својим извести

24. Априла 1875. год.
у Београду.

С поштовањем,
Димитрије В. Божић
званич. Министар. Фининције.

Управник Милан А. Симић брзо је решио ствар. На полеђини молбе записао је време пријема (24/4.75.), број деловодника (№ 69), мастилом нашкрабао „у Акта" и „да му се јави" и, оловком, „одбија се". Можда је ова симпатична молба чак и увредила Симића; невешт да крене напред сам, није никако подносио да му се пружа рука.

Свакако први предлог ван позоришта да се покрене позоришно гласило, Милан А. Симић послао је — у акта; учинио је велико дело — одбивши предлог; па ипак је питање да ли је испунио оно треће — „да му се јави", јер није умео да буде ни пажљив ни нежан.

Хрисаи Цанков

Превоз робе

пресељења

и сопствени магазин

Шпедитер **Тома Брдарић**

Београд

Карађорђева 89 **Телефон 25-318**

А мисао несуђеног уредника и покретача првог позоришног листа у Београду заслуживала је мало више пажње. По свему судећи, Божић је био врло интелигентан званичник. Његов предлог је написан интелигентно, и интелигентним рукописом, и доста писмено. Ваљда пореклом Новосађанин, али свакако негде из Војводине (не би без разлога баш у Хаџића тражио угледа и употребљавао речи у облицима мало необичним: поч'о, задаћа, нападај, умишљај, такоr м. таквог), он је читао Хаџићево *Позориште* и, са оловком у руци, загрејан идеалима и изгледима на извесну зараду (званичник Министарства финансија, стручњак за рачун и добар посао), ипак је желео да учини нешто лепо и корисно, па је скоро штета што је симпатични и простодушни „Димитрије В. Божић, званичник Министарства Финанције", налетео, и то „с поштовањем", на најнедуховитијег позоришног управника Милана А. Симића; можда би се данас у библиографијама и енциклопедијама, крај његова несуђеног *Позоришног гласника*, читало и његово скромно име...

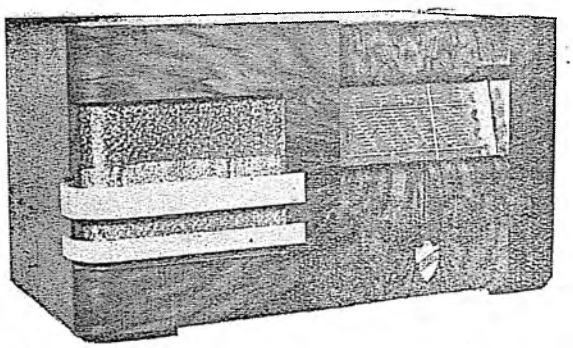
Гастон Бати

Констатације о тексту

Текст је битни састојак драме. Он је за драму што и коштица за воће, поуздано језгро око кога се распоређују остали састојци. И кад једном воће сазри, коштица остаје да обезбеди растење другог сличног воћа; текст, кад нестане дражи претставе, чека у библиотеци да се оне једног дана обнове.

Улога текста у позоришту исто је што и улога речи у животу. Реч служи свакоме од нас да се што јасније изрази и да, у одређеном случају, саопшти другима оно што обухвати његова интелигенција. Она изражава, непосредно, потпуно, наше мисли и чини их јасним. Она исто тако изражава, само посредно, наше осећаје и наша осећања, уколико их рашчлањује наша интелигенција; пошто не може да створи потпуну и једновремену слику нашег душевног живота, она је рашчлањује на наизменичне састојке, у интелектуалним одблесцима, као што призма разбија сунчев зрак. Област речи је неизмерна, пошто обухвата сву интелигенцију, све што човек може да схвати и да изрази. Сведено на текст, позориште је већ обогаћено свим тим; оно располаже свим изворима књижевности у проучавању мисли и осећања личности у сукобу. Уопште не мислимо порицати ремекдела тога рода, и први осуђујемо непристојна тврђења у томе смислу. Пошто је интерес њихових писаца упућен на човека и пошто се човек, по њиховој жељи, изражава потпуно речима које каже, сваки декор, сваки пластични ефекат, сваки музички коментар, чак и свака мимика, само би узалудно понављали текст, и ништа друго. Ваља их одлучно отстранити, ако се хоће да избегне плеоназам. Тексту треба да се додају само други састојци драме који изражавају оно што не изражава текст. Све, дакле, зависи од пишчеве замисли. Ако се она ослања на оно што може да изрази књижевност, задовољимо се књижевношћу.

Али, област речи има својих граница. И са ове и са оне стране људске интелигенције, забрањени су јој неизмерни предели. Кад општимо са биљним или животињским светом, кад долазимо у додир са стварима, поднебљем, природом, доживљујемо радости или патње мрачне, дубоке, сувише просте да би на њих могла да се примени интелектуална анализа; боја, светлост и облици можда ће их и изразити, али реч неће. Непосредно, тренутно уживање које нам стварају лепо небо, леп предео, лепо тело, наћи ћемо оплемењено, само нимало тренутно, нимало непосредно, пред сликаним или вајаним делом које се њима надахне; али нећемо наћи више ништа у књижевним тумачењима која ће моћи да обнови то дело; задовољство које ће нам она дати биће сасвим различите каквоће. Од наших осећања до наше душе има тајновитих путељака с којима се не укршта пут интелигенције. Одбијати постојање ви-

LUKSUZNE, TEHNIČKI SAVRŠENE FRANCUSKE RADIO APARATE
UNIC RADIO
usled velikog pada francuskog franka možete dobiti uz veoma niske cene.

UNIC 8663. Luksuzan super, svi talasi. 6 najmodernijih cevi nove „crvene" ekonomične serije: EK2, EF5, EBC3, EL3 EM1 i EZ3, velika skala sa stanicama ispisanim na biljurnom staklu, MAGIČNO OKO savršena reprodukcija, savršena tehnička konstrukcija. Cena samo Din. 3300.—
SELEKTRA Kr. Petra 43 — Beograd

зуелних чињеница у драми значило би не само одрицати лепоту него и искључити из позоришта основни живот бића и ствари, онај основни живот који и нас непрестано захвата својом неодољивошћу и који је, каткад и без нашег знања, читав део нашег властитог живота; то би значило издвојити произвољно човека из природе.

Ни у нашем властитом срцу, реч није господар. Наша најдубља осећања не желе да буду изражена. Да ли треба осуђивати позоришне људе што не знају за то уступчавање, за тај страх или за тај стид? Текст је немоћан да изрази све; али су ту поглед, покрет и ћутање.

На тај начин, драма се упрошћује. На прво место долази књижевност, она јој даје реч, битно богатство, са срцем и разумом човека. Глумчева уметност задире још нешто дубље, и до дна људске тајне. Пластична уметност доноси са своје стране својом властитом чаролијом, земљу и небо, и, оживљавајући ствари око човека, светове. И шта још недостаје? Недостаје оно што је изнад грађе и разума, тајна, божанско непознато, невидљиво присуство, неизрециво осећање нашег суделовања у оп штој хармонији, све до радости и болова који нису више само наши и које преживљујемо и несвесно. То ће бити задатак музике и, захваљујући њој, употпуњује се интегрална драма.

Сврставање тих састојака око текста, ограничавање удела сваког од њих, да би се избегле и шупљине и понављања, одржавање неопходне свезе међу њима и савршене јединствености стила, задатак је редитеља Они исти који би хтели да сведу позориште само на књижевни род, сматрају да редитељ придаје сувише значаја себи и да он зависи од писца. Он би требало, кажу они, „да буде песников смерни поклоник". А шта друго он и ради? Ако је ваљан радник, он зна да му је сав посао упућен на текст, у речима или између редова. Он само остварује што је други замислио. У драматургу су два човека, стваралац и писац. Први носи у себи дело, утолико обимније уколико је он већи; познајемо га као искључивог господара и потчињавамо му се без ограда. Од тог дела, писац остварује део који може да изрази књижевност. За преостатак биће потребан глумац, сликар, музичар, електричар, оркестар којима управља редитељ. Вештак као и вештаци интегралне драме, *писац*, први међу својим перовима, сарађује са њима на потпуном остваривању стваралачева дела.

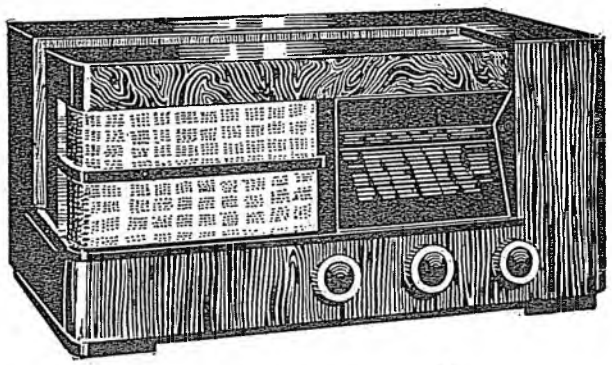
То је налагало и састав наше групе, у којој је најзначајнија брига, тј. избор текстова, поверена дванаесторици драмских писаца, сабраћи Химере, равним осталој сабраћи.

То су посведочили, мислим да то смем да кажем, сви писци који су ми хтели поверити своја дела. Молим да ми се опрости што ћу навести једног од њих: његове речи су најлеп-

Novi

TELEFUNKEN~

carstvo čarobnih melodija!

Миодраг Јовановић—»Штуле« са својим џаз оркестром, који сте слушали **преко радна,** приређује стално сваки **уторак, четвртак** и **недељу** своја матинеа од 17 до 22 часа. **Суботом гала вече—почетак у 20·30**

ДОМ РАТНИХ ИНВАЛИДА преко пута железничке станице. Најпријатнија сала у Београду.

ше признање које се може одати редитељу, верном послужнику; али оне исто тако садрже, чини ми се, најбољу потврду онога чиме он располаже. „Он уме да успостави око речи све што речи нису умеле да кажу. Он наслућује, схвата, оживљује, оживотворава све оно чиме се напајао пишчев занос и чије је писање претстављало само неку врсту језгра. Он је пронашао и поклонио ми оно што сам на путу сна изгубио у рукопису. С њим је моје дело потпуно, као што је било потпуно у мени."

Неки су узели интелигенцију за идол и труде се да јој све подведу, све да јој жртвују. Они текст посматрају само као интелектуални састојак драме. Ту више нису у питању само две врсте позоришта, ту се сукобљавају два схватања живота. За њих се свет своди на човека, а човек на свој дух. За нас постоји потпун човек који је дух, али и срце и месо; постоје људске групе у којима се јединка губи као у мору река; постоје бића која живе, ствари које претстављају свету грађу и велике силе природе; постоји тајна душâ и тајна бесконачног. Позориште је за нас највиша уметност пошто једино оно може да изрази ову општу хармонију. Док нас узбуђује, оно задовољава и наша осећања и нашу интелигенцију.

Објаснили смо што смо могли јасније како тексту придајемо највише место, само не на уштрб осталих састојака драме; шта више, ми се потчињавамо надгледању интелигенције, али не сметамо са ума да је уметност пре свега осећање.

Евгенија Пинтеровић

је непомирљивост са садашњицом, други је анализа. Анализа до очајања, анализа која руши, анализа у којој има зрно лепоте за коју се толико борио Ибзен. Лиризам који омекшава ову трагичну анализу не припада само Ибзену, он припада у једнакој мери и Стриндбергу, Гејерстаму, Бајеру и другим писцима Севера.

Ибзен је мислио, а и борио се за ту мисао, да је најбоља стаза да се пронађе упоморени пут дубоких и великих понора духа, драмска уметност. У својим комадима Ибзен је пружио и ток свога духовног развоја, а кроз тај развој, боље речено, кроз лавиринт мисли и идеја XIX века, струји и настојање човека да једнаком мером успе да реши многе проблеме и да им да одговор. С те стране Ибзен многе привлачи и као ми-

т. с.

Ибзенова бразда

Драмска делатност Ибзенова није једино постигла славне успехе на позорници, она је такође постигла резултате много трајније и јаче, а ти су резултати у томе да је Ибзен као драматик створио велики круг поштоваоца и пажљивих читалаца. Једни га посве поричу а други га узносе до звезда. Истина је у средини. Овај Норвежанин дете је деветнаестога века, и тај век у целом свом развоју има најбољег илустратора у Ибзену. Бунтовна природа Ибзенова упирала се дуго да створи нешто ново, да испрси идеје које би могле да уз скрајни индивидуализам даду и неко, барем приближно решење. Овај индивидуализам који се обично сматра као главна карактеристика Ибзеновог драмског обликовања, изражен је у два правца. Један правац

У РЕНОВИРАНОМ РЕСТОРАНУ
PETIT PARIS
БИРЧАНИНОВА 17
СКУП НАЈОТМЕНИЈЕ ПУБЛИКЕ
ФРАНЦУСКО-СРПСКА КУХИЊА
ОДЛИЧНО ПИЋЕ
САЛОНСКИ ОРКЕСТАР ЗА ИГРУ
Цене умерене
Нова дирекција

слилац у кому су биле инкарниране многе мисли филозофа који су живели и дали документарне странице свога духа у делима, а ова опет утицала на друштво које је у Ибзену налазило најбољег претставника тих мисли у уметничкој форми. Сукоби духа и конвенционалности, расапи ситних душа и великих духова, борбе жене-супруге за једнакост у формирању нових мисли, сукоб мисли и строја, индивидуе и колектива, лирике живота и нагона, сенке и наличја живота, све је то покушао да у нарочитом светлу с бине објасни велики Ибзен.

Ибзен је дуго радио на терену, у позоришту, водио позориште у Кристианији, путовао и много студирао не само туђе напоре стваралаштва него и свог народа, па и прислушкивао пулс народне књижевности. Било је и лутања. Није тај драмски пут права линија, јер од првог лирског комада „Катилина" па до „Кад се ми мртваци будимо" Ибзен није у истој форми, он чепрка, он храни своја лица и личности као и данашњи Пиран дело, те настоји да својим савременицима пружи мало борбе, мало мисли, прегршт соли која неће да постане бљутава.

Романтизам утиче на њега, те прва дела носе обележје и добрих и рђавих особина овог књижевног правца. Романтизам у свом утицају на Ибзена дао му је потстрека да се приближи народној историји, и да из те историје црпе најпре мотиве и садржине дела која нису увек оно најбоље што је Ибзен дао, али су ипак упечатљива за оно што је Ибзен у дугогодишњем стварању постигао, а то је синтеза и заокругљеност, да буде лучоноша свога времена и темеља обликовања новог човека. Романтизам у овом позитивном правцу није деловао на њ са стране, Ибзен је нашао потпору на Северу, у личности филозофа — мистика Кјеркегарда. Усталасана душа Ибзенова нашла је у овом мислиоцу најбољи ослонац, иако не савршено решење за многе мисли. Од Кјеркегарда потиче и оно суморно тражење синтезе тригике живота, одгонетка фобоса и анализе као суштине драмског стварања у великом и напорном песниковом раду. — Младеначки стихови Ибзенови имају већ обележје негативног става према савременом животу. Она чудна неизвесност у историским драмама као н. пр. у „Јунацима с Хелголанда" губи се у бујности и инспирацији фантазије коју му је пружила народна песма. У истом су стилу „Претенденти круне". Он ствара националну драму, али после једне мисије преузима другу и радом на том послању Ибзен постаје славан по целој Европи. Он је непрестано у додиру са савременим идејама, он не анализира много, он неће да буде Хамлет свога времена, већ рује и

Не само модерна линија...
него и све остале одлике SIERA радио апарата:
- Репродукција јака и чиста као звона
- Идеална селективност
- Кратки таласи и т. д.

SIERA Radio

ДУГОРОЧНА ОТПЛАТА
Тражите безобавезан приказ овлашћеног трговца
РАДА С. ВУЧКОВИЋ
Вука Караџића улица број 12

ДАМЕ,
Желите ли да имате укусно и солидно израђене хаљине обратите се на
МОДЕ САЛОН
КАТАРИНЕ ВРБАНОВИЋ-БЕЗУХ
Поенкареова бр. 11, улаз из Браће Југовића 19|II — продужетак Дечанске улице

Салон израђује по најновијим париским журналима све врсте дневних и вечерњих хаљина као и костиме, мантлове и капуте.

Израда првокласна.
ЦЕНЕ УМЕРЕНЕ.

ЧАРАПЕ и РУБЉЕ ЗА ДАМЕ.
ПОПОВИЋ
5 КОЛАРЧЕВА 5

жели да да нешто што би било конструктивније. Боравећи на страни, Ибзен слободније дише, те покушава да преко критике породице истовремено критикује сву трулеж свога времена. „Комедија љубави“ је први покушај. У међувремену он ствара „Бранда“ и „Пер Гинта“ и њима даје најбољи ехо свих идеја које су струјале у савременом норвешком друштву. И ова два комада потпуно су израсла на рођеној груди, оба су препуна сенки и море као северне народне приче. После овог рада Ибзен се као и у најранијој младости враћа историји и пише дело „Цар и Галилејац.“

Психолошки конфликти савременика диктирају Ибзену да пише критике и ту у пуној снази поново избија његов индивидуализам. Трагичка анализа пробија у свом правом светлу и неуморно перо ствара: „Нору“; „Сабласти“, „Народног непријатеља“, „Дивљу гуску“, „Госпођу с мора“, „Росмерхолма“, „Хеду Габлер“ (1890), „Градитеља Солнеса“, па „Малог Ејолфа“ и „J. Г. Боркмана“. Проблем породице и односе каткад врло заплетене Ибзен реда, анализира и критикује. Само његова је критика врло често ненаметљива, није пуна ироније као Стриндбергова, каткад хладна, али и неумољива. Сигурно је да је Ибзен први после Шекспира и Молиера имао највише смелости да дирне у осињак многих проблема и да их прикаже у негативном облику. Ибзен је својим делима терао савременике да мисле, у његовим трагедијама и драмским играма има много животне збиље и сценске логике, али и топлине за људе и њихову срећу. Ибзен је свој позив схватио као песник-ватес — као пророк. На том стремљењу ништа га није могло да сломи. Природно да је на том путу било и спотицања, али и светлих дана. Његов Ејлерт Левборг из „Хеде Габлер“ типичан је пример човека који болује од терета векова, човека духа кога убија мисао и незадовољство у успеху у тражењу лепоте живота и његовог смисла. Ту је Хеда негативна као личност, али је узрок тог негативног става Хединог њен муж Јерген Тесман који упада у вртлог саветника Брака и помаже Ибзену да осветли како и којим би путем морао да пође живот који је пун смисла и енергије.

Љубинка Бобић

У овом правцу комад „Хеда Габлер“ има свој пандан у Крлежиној „Агонији“. И један и другм комад људском негације крију сву тежину и озбиљност човека који пита, пита: Камо? Те констатације драге су Ибзену, драге су Крлежи, једино што је Ибзен једноставан, он није декоративан као Крлежа, он је сув, али и пун топлине за човека. Ибзен жели да гради, док Крлежа констатира, буни се, налази смисао у непостављању решења. Паралела није у целости посве тачна, али је типична. Та трагична анализа наишла је на одзив онда кад је сазрело и код нас, кад је смисао за те проблеме остао јак и кад они баш могу да пруже позитивност за коју се толико борио Ибзен.

Јања Васиљева

У четвртак, 2 децембра

У логору

Драма у три чина

Написао М. Крлежа

Редитељ г. Цанков, к. г.

Декор г. Беложанског

Јованка Дворниковић

Г. Самазел

О Рихарду Штраусу

Рођен у Минхену, 11 јуна 1864, Рихард Штраус био је син Франца Жозефа Штрауса, првог хорнисте у Краљевском оркестру, и Јозефине Штраус, кћери великог минхенског пивара Пшора. За музику је био зрео невероватно рано. Већ од четврте године знао је клавир. У шестој години, огледао се у композицији. Образујући се књижевно, компоновао је хорове за Софоклове трагедије, па чак и једну *Симфонију* коју је чувени диригент Херман Леви изводио са својим оркестром. Ханс де Билов, који је умео да уочи његову вредност, поставља га 1885 у Мајнингену за диригента. Затим је постао директор Опере у Вајмару, где му је играна прва опера *Гунтрам*, 1894. Његов главни тумач, певачица Паулина де Ана, која је у Бајројту певала улогу Јелисавете у *Таңхајзеру*, ускоро му је постала жена. 1897, Рихард Штраус је био постављен за диригента у Краљевском позоришту у Минхену, који је касније напустио и отишао у Берлин, где је дуго био директор Опере. Упознао се, 1856, с музичаром Александром Ритером, Вагнеровим нећаком, који му је открио Листово и Вагнерово дело. Млади музичар, дотле васпитаван нарочито у строго класичном духу, постаје ватрени обожавалац оба романтична мајстора... Ускоро потом, Рихард Штраус је први пут походио Италију, која је на њ деловала врло изразито. Вратио се отуд с једном симфониском фантазијом под насловом *Aus Italien*, пуном већ покрета и живота. Неколико година касније, дуго је путовао по Грчкој, Египту и Сицилији. И дандањи, иако је обишао све делове света, воли да живи, наизменично, у Бечу, у вили Гармиш, на баварским Алпима, и у дивним пределима талијанске и француске обале.

Најзначајнија дела Рихарда Штрауса из првих његових дана: *Симфонија*, *Квартет* с клавиром, *Соната* за виолину и клавир, носе обележје традиционалног извора. Његова *Бурлеска* за клавир и оркестар потврђује његов смисао за хумор и његову превремену спретност. Његова песничка и музичка личност долази до израза у величанственом низу његових симфониских поема. Израз одушевљења у *Дон Жуану*, према песми Н. Ленауа; трагично осећање у *Магбету*, према Шекспиру; дирљива распеваност у *Смрти и преображењу*, према песми Александра Ритера; сад заједљива сад шаљива фантазија у *Обешењаку Тилу* — све су то дела светског гласа. Што се тиче комада *Тако је говорио Заратустра*, чије сам прво извођење, пре четрдесет година, имао срећу да чујем, као сасвим млад у Франкфурту, он се одликује ширином и оригиналношћу које су, 1896, изгледале необично смеле. Рихард Штраус је умео, што није била лака ствар, да сачува песничку јединственост супротстављањем људских страсти неодољивој равнодушности природе, а остао је веран духу Ничеове мисли неизвесним закључком свога дела, које оставља сасвим нерешену загонетку васионе.

Последње симфониске поеме Рихарда Штрауса кудикамо су познатије. Вариације у *Дон Кихоту* сјајно обелодањују преимућства, донекле и неприлична, програмске музике. *Живот једног јунака* оправдава свој назив поносним постављањем, необичном разноврсношћу својих епизода, раскошним богатством своје инструментације, и непрекидно покретљивом снагом која не малаксава до краја и потреса своје слушаоце. У *Домаћој симфонији*, маестро се јавља сам, са женом и сином, и музички изражава срећно наизменичне епизоде једног предмета који би, за сваког другог као и за њега, био незахвалан.

Алписка симфонија, која се ретко изводи, остаје, досад, као последње симфониско дело Рихарда Штрауса.

У другом раздобљу свога стварања, Рихард Штраус особито се посветио позоришту. И поред вагнеровског утицаја, који је врло природан 1894, партитура *Гунтрама* пуна је обиља и пламена. Према једној минхенској хумористичној легенди, компоновао је 1891 *Fauersnot*. И онда су се рађала дела: *Салома*, извођена 1905 у Дрездену, и коју Пјер Лало могао оправдано у то доба да поздрави као „најзначајнију музичку драму коју је Немачка створила после *Парсифала*“; *Електра* која, и поред заоштрености атмосфере, изражава сугестивну снагу која није свакодневна; изврсна музичка комедија, тако дубоко венецијанска, *Кавалер с ружом*; *Ариана у Наксосу*, слободно разрађена лирска поема по античкој легенди; *Жена без сенке*, снажна источњачка трагедија, једно од најглавнијих Штраусових дела; занимљиви *Интермецо* у коме се опет јавља, као у *Домаћој симфонији*, породични живот; *Јелена из Египта*, *Арабела*, сочна, присниja варијанта, али исто тако венецијанска, *Кавалера с ружом*; најзад, *Спокојна жена* у којој је Рихард Штраус оживотворио у моцартовским облицима један буран живот и која, из изванредно музичких разлога, још није доживела судбину које је достојна.

Треба ипак да се помену изврсна партитура за *Грађанина као племића* од Молиера и балет *Легенда о Јосифу*.

Независно од плодног композиторског стварања, Рихард Штраус је одувек био сјајан диригент. Од 1889, сарађивао је као главни хоровођа на претставама у Бајројту. Навикнута да предосећа вредности, Козима Вагнер умела је да уочи изванредан дар младог музичара, кога је већ сматрала „предодређеним за више циљеве“. 1894, она је сјајно посведочила своје поверење позвавши га да се попне за пулт и да ди-

жели да да нешто што би било конструктивније. Боравећи на страни, Ибзен слободније дише, те покушава да преко критике породице истовремено критикује сву трулеж свога времена. „Комедија љубави" је први покушај. У међувремену он ствара „Бранда" и „Пер Гинта" и њима даје најбољи ехо свих идеја које су струјале у савременом норвешком друштву. И ова два комада потпуно су израсла на рођеној груди, оба су препуна сенки и море као северне народне приче. После овог рада Ибзен се као и у најранијој младости враћа историји и пише дело „Цар и Галилејац."

Психолошки конфликти савременика диктирају Ибзену да пише критике и ту у пуној снази поново избија његов индивидуализам. Трагичка анализа пробија у свом правом светлу и неуморно перо ствара: „Нору"; „Сабласти", „Народног непријатеља", „Дивљу гуску", „Госпођу с мора", „Росмерхолма", „Хеду Габлер" (1890), „Градитеља Солнеса", па „Малог Ејолфа" и „Ј. Г. Боркмана". Проблем породице и односе каткад врло заплетене Ибзен реда, анализира и критикује. Само његова је критика врло често ненаметљива, није пуна ироније као Стриндбергова, каткад хладна, али и неумољива. Сигурно је да је Ибзен први после Шекспира и Молиера имао највише смелости да дирне у осињак многих проблема и да их прикаже у негативном облику. Ибзен је својим делима терао савременике да мисле, у његовим трагедијама и драмским играма има много животне збиље и сценске логике, али и топлине за људе и њихову срећу. Ибзен је свој позив схватио као песник-ватес — као пророк. На том стремљењу ништа га није могло да сломи. Природно да је на том путу било и спотицања, али и светлих дана. Његов Ејлерт Левборг из „Хеде Габлер" типичан је пример човека који болује од терета векова, човека духа кога убија мисао и незадовољство у успеху у тражењу лепоте живота и његовог смисла. Ту је Хеда негативна као личност, али је узрок тог негативног става Хединог њен муж Јерген Тесман који упада у вртлог саветника Брака и помаже Ибзену да осветли како и којим би путем морао да пође живот који је пун смисла и енергије.

Љубинка Бобић

У овом правцу комад „Хеда Габлер" има свој пандан у Крлежиној „Агонији". И један и другим комад љуском негације крију сву тежину и озбиљност човека који пита, пита: Камо? Те констатације драге су Ибзену, драге су Крлежи, једино што је Ибзен једноставан, он није декоративан као Крлежа, он је сув, али и пун топлине за човека. Ибзен жели да гради, док Крлежа констатира, буни се, налази смисао у непостављању решења. Паралела није у целости посве тачна, али је типична. Та трагична анализа наишла је на одзив онда кад је сазрело и код нас, кад је смисао за те проблеме остао јак и кад они баш могу да пруже позитивност за коју се толико борио Ибзен.

У четвртак, 2 децембра

У логору

Драма у три чина

Написао М. Крлежа

Редитељ г. Цанков, к. г.

Декор г. Беложанског

Јања Васиљева

Јованка Дворниковић

слилац у кому су биле инкарниране многе мисли филозофа који су живели и дали документарне странице свога духа у делима, а ова опет утицала на друштво које је у Ибзену налазило најбољег претставника тих мисли у уметничкој форми. Сукоби духа и конвенционалности, расапи ситних душа и великих духова, борбе жене-супруге за једнакост у формирању нових мисли, сукоб мисли и строја, индивидуе и колектива, лирике живота и нагона, сенке и наличја живота, све је то покушао да у нарочитом светлу с бине објасни велики Ибзен.

Ибзен је дуго радио на терену, у позоришту, водио позориште у Кристианији, путовао и много студирао не само туђе напоре стваралаштва него и свог народа, па и прислушкивао пулс народне књижевности. Било је и лутања. Није тај драмски пут права линија, јер од првог лирског комада „Катилина" па до „Кад се ми мртваци будимо" Ибзен није у истој форми, он чепрка, он храни своја лица и личности као и данашњи Пиран дело, те настоји да својим савременицима пружи мало борбе, мало мисли, прегршт соли која неће да постане бљутава.

Романтизам утиче на њега, те прва дела носе обележје и добрих и рђавих особина овог књижевног правца. Романтизам у свом утицају на Ибзена дао му је потстрека да се приближи народној историји, и да из те историје црпе најпре мотиве и садржине дела која нису увек оно најбоље што је Ибзен дао, али су ипак упечатљива за оно што је Ибзен у дугогодишњем стварању постигао, а то је синтеза и заокругљеност, да буде лучоноша свога времена и темеља обликовања новог човека. Романтизам у овом позитивном правцу није деловао на њ са стране, Ибзен је нашао потпору на Северу, у личности филозофа — мистика Кјеркегарда. Усталасана душа Ибзенова нашла је у овом мислиоцу најбољи ослонац, иако не савршено решење за многе мисли. Од Кјеркегарда потиче и оно суморно тражење синтезе тригике живота, одгонетка фобоса и анализе као суштине драмског стварања у великом и напорном песниковом раду. — Младеначки стихови Ибзенови имају већ обележје негативног става према савременом животу. Она чудна неизвесност у историским драмама као н. пр. у „Јунацима с Хелголанда" губи се у бујности и инспирацији фантазије коју му је пружила народна песма. У истом

Не само модерна линија...
него и све остале одлике SIERA радио апарата:
- Репродукција јака и чиста као звона
- Идеална селективност
- Кратки таласи и т. д.

SIERA Radio

ДУГОРОЧНА ОТПЛАТА
Тражите безобавезан приказ овлашћеног трговца
РАДА С. ВУЧКОВИЋ
Вука Караџића улица број 12

су стилу „Претенденти круне". Он ствара националну драму, али после једне мисије преузима другу и радом на том послању Ибзен постаје славан по целој Европи. Он је непрестано у додиру са савременим идејама, он не анализира много, он неће да буде Хамлет свога времена, већ рује и

ДАМЕ,
Желите ли да имате укусно и солидно израђене хаљине обратите се на
МОДЕ САЛОН
КАТАРИНЕ ВРБАНОВИЋ-БЕЗУХ
Поенкареова бр. 11, улаз из Браће Југовића 19|II — продужетак Дечанске улице

Салон израђује по најновијим париским журналима све врсте дневних и вечерњих хаљина као и костиме, мантлове и капуте.

Израда првокласна.
ЦЕНЕ УМЕРЕНЕ.

ЧАРАПЕ и РУБЉЕ ЗА ДАМЕ.
ПОПОВИЋ
5 КОЛАРЧЕВА 5

ше признање које се може одати редитељу, верном послужнику; али оне исто тако садрже, чини ми се, најбољу потврду онога чиме он располаже. „Он уме да успостави око речи све што речи нису умеле да кажу. Он наслућује, схвата, оживљује, оживотворава све оно чиме се напајао пишчев занос и чије је писање претстављало само неку врсту језгра. Он је пронашао и поклонио ми оно што сам на путу сна изгубио у рукопису. С њим је моје дело потпуно, као што је било потпуно у мени."

Неки су узели интелигенцију за идол и труде се да јој све подведу, све да јој жртвују. Они текст посматрају само као интелектуални састојак драме. Ту више нису у питању само две врсте позоришта, ту се сукобљавају два схватања живота. За њих се свет своди на човека, а човек на свој дух. За нас постоји потпун човек који је дух, али и срце и месо; постоје људске групе у којима се јединка губи као у мору река; постоје бића која живе, ствари које претстављају свету грађу и велике силе природе; постоји тајна душâ и тајна бесконачног. Позориште је за нас највиша уметност пошто једино оно може да изрази ову општу хармонију. Док нас узбуђује, оно задовољава и наша осећања и нашу интелигенцију.

Објаснили смо што смо могли јасније како тексту придајемо највише место, само не на уштрб осталих састојака драме; шта више, ми се потчињавамо надгледању интелигенције, али не сметамо са ума да је уметност пре свега осећање.

Евгенија Пинтеровић

т. с.

Ибзенова бразда

Драмска делатност Ибзенова није једино постигла славне успехе на позорници, она је такође постигла резултате много трајније и јаче, а ти су резултати у томе да је Ибзен као драматик створио велики круг поштовалаца и пажљивих читалаца. Једни га посве поричу а други га узносе до звезда. Истина је у средини. Овај Норвежанин дете је деветнаестога века, и тај век у целом свом развоју има најбољег илустратора у Ибзену. Бунтовна природа Ибзенова упирала се дуго да створи нешто ново, да испрси идеје које би могле да уз скрајни индивидуализам даду и неко, барем приближно решење. Овај индивидуализам који се обично сматра као главна карактеристика Ибзенова драмског обликовања, изражен је у два правца. Један правац је непомирљивост са садашњицом, други је анализа. Анализа до очајања, анализа која руши, анализа у којој има зрно лепоте за коју се толико борио Ибзен. Лиризам који омекшава ову трагичну анализу не припада само Ибзену, он припада у једнакој мери и Стриндбергу, Гејерстаму, Бајеру и другим писцима Севера.

Ибзен је мислио, а и борио се за ту мисао, да је најбоља стаза да се пронађе упоморени пут дубоких и великих понора духа, драмска уметност. У својим комадима Ибзен је пружио и ток свога духовног развоја, а кроз тај развој, боље речено, кроз лавиринт мисли и идеја XIX века, струји и настојање човека да једнаком мером успе да реши многе проблеме и да им да одговор. С те стране Ибзен многе привлачи и као ми-

У РЕНОВИРАНОМ РЕСТОРАНУ
PETIT PARIS
БИРЧАНИНОВА 17
СКУП НАЈОТМЕНИЈЕ ПУБЛИКЕ
ФРАНЦУСКО-СРПСКА КУХИЊА
ОДЛИЧНО ПИЋЕ
САЛОНСКИ ОРКЕСТАР ЗА ИГРУ
Цене умерене
Нова дирекција

слилац у коју су биле инкарниране многе мисли филозофа који су живели и дали документарне странице свога духа у делима, а ова опет утицала на друштво које је у Ибзену налазило најбољег претставника тих мисли у уметничкој форми. Сукоби духа и конвенционалности, расапи ситних душа и великих духова, борбе жене-супруге за једнакост у формирању нових мисли, сукоб мисли и строја, индивидуе и колектива, лирике живота и нагона, сенке и наличја живота, све је то покушао да у нарочитом светлу с бине објасни велики Ибзен.

Ибзен је дуго радио на терену, у позоришту, водио позориште у Кристианији, путовао и много студирао не само туђе напоре стваралаштва него и свог народа, па и прислушкивао пулс народне књижевности. Било је и лутања. Није тај драмски пут права линија, јер од првог лирског комада „Катилина" па до „Кад се ми мртваци будимо" Ибзен није у истој форми, он чепрка, он храни своја лица и личности као и данашњи Пиран дело, те настоји да својим савременицима пружи мало борбе, мало мисли, прегршт соли која неће да постане бљутава.

Романтизам утиче на њега, те прва дела носе обележје и добрих и рђавих особина овог књижевног правца. Романтизам у свом утицају на Ибзена дао му је потстрека да се приближи народној историји, и да из те историје црпе најпре мотиве и садржине дела која нису увек оно најбоље што је Ибзен дао, али су ипак упечатљива за оно што је Ибзен у дугогодишњем стварању постигао, а то је синтеза и заокругљеност, да буде лучоноша свога времена и темеља обликовања новог човека. Романтизам у овом позитивном правцу није деловао на њ са стране, Ибзен је нашао потпору на Северу, у личности филозофа — мистика Кјеркегарда. Усталасана душа Ибзенова нашла је у овом мислиоцу најбољи ослонац, иако не савршено решење за многе мисли. Од Кјеркегарда потиче и оно суморно тражење синтезе тригике живота, одгонетка фобоса и анализе као суштине драмског стварања у великом и напорном песниковом раду. — Младеначки стихови Ибзенови имају већ обележје негативног става према савременом животу. Она чудна неизвесност у историским драмама као н. пр. у „Јунацима с Хелголанда" губи се у бујности и инспирацији фантазије коју му је пружила народна песма. У истом

Не само модерна линија...
него и све остале одлике SIERA радио апарата:

- Репродукција јака и чиста као звона
- Идеална селективност
- Кратки таласи и т. д.

SIERA Radio

ДУГОРОЧНА ОТПЛАТА
Тражите безобавезан приказ овлашћеног трговца
РАДА С. ВУЧКОВИЋ
Вука Караџића улица број 12

су стилу „Претенденти круне". Он ствара националну драму, али после једне мисије преузима другу и радом на том послању Ибзен постаје славан по целој Европи. Он је непрестано у додиру са савременим идејама, он не анализира много, он неће да буде Хамлет свога времена, већ рује и

ДАМЕ,

Желите ли да имате укусно и солидно израђене хаљине обратите се на
МОДЕ САЛОН
КАТАРИНЕ ВРБАНОВИЋ-БЕЗУХ
Поенкареова бр. 11, улаз из Браће Југовића 19|II — продужетак Дечанске улице

Салон израђује по најновијим париским журналима све врсте дневних и вечерњих хаљина као и костиме, мантлове и капуте.

Израда првокласна.
ЦЕНЕ УМЕРЕНЕ.

ЧАРАПЕ и РУБЉЕ ЗА ДАМЕ.
ПОПОВИЋ
5 КОЛАРЧЕВА 5

жели да дâ нешто што би било конструктивније. Боравећи на страни, Ибзен слободније дише, те покушава да преко критике породице истовремено критикује сву трулеж свога времена. „Комедија љубави“ је први покушај. У међувремену он ствара „Бранда“ и „Пер Гинта“ и њима даје најбољи ехо свих идеја које су струјале у савременом норвешком друштву. И ова два комада потпуно су израсла на рођеној груди, оба су препуна сенки и море као северне народне приче. После овог рада Ибзен се као и у најранијој младости враћа историји и пише дело „Цар и Галилејац.“

Психолошки конфликти савременика диктирају Ибзену да пише критике и ту у пуној снази поново избија његов индивидуализам. Трагичка анализа пробија у свом правом светлу и неуморно перо ствара: „Нору“; „Сабласти“, „Народног непријатеља“, „Дивљу гуску“, „Госпођу с мора“, „Росмерхолма“, „Хеду Габлер“ (1890), „Градитеља Солнеса“, па „Малог Ејолфа“ и „J. Г. Боркмана“. Проблем породице и односе каткад врло заплетене Ибзен реда, анализира и критикује. Само његова је критика врло често ненаметљива, није пуна ироније као Стриндбергова, каткад хладна, али и неумољива. Сигурно је да је Ибзен први после Шекспира и Молиера имао највише смелости да дирне у осињак многих проблема и да их прикаже у негативном облику. Ибзен је својим делима терао савременике да мисле, у његовим трагедијама и драмским играма има много животне збиље и сценске логике, али и топлине за људе и њихову срећу. Ибзен је свој позив схватио као песник-ватес — као пророк. На том стремљењу ништа га није могло да сломи. Природно да је на том путу било и спотицања, али и светлих дана. Његов Ејлерт Левборг из „Хеде Габлер“ типичан је пример човека који болује од терета векова, човека духа кога убија мисао и незадовољство у успеху у тражењу лепоте живота и његовог смисла. Ту је Хеда негативна као личност, али је узрок тог негативног става Хединог њен муж Јерген Тесман који упада у вртлог саветника Брака и помаже Ибзену да осветли како и којим би путем морао да пође живот који је пун смисла и енергије.

Љубинка Бобић

У овом правцу комад „Хеда Габлер“ има свој пандан у Крлежиној „Агонији“. И један и другм комад љуском негације крију сву тежину и озбиљност човека који пита, пита: Камо? Те констатације драге су Ибзену, драге су Крлежи, једино што је Ибзен једноставан, он није декоративан као Крлежа, он је сув, али и пун топлине за човека. Ибзен жели да гради, док Крлежа констатира, буни се, налази смисао у непостављању решења. Паралела није у целости посве тачна, али је типична. Та трагична анализа наишла је на одзив онда кад је сазрело и код нас, кад је смисао за те проблеме остао јак и кад они баш могу да пруже позитивност за коју се толико борио Ибзен.

Јања Васиљева

У четвртак, 2 децембра

У логору

Драма у три чина

Написао М. Крлежа

Редитељ г. Цанков, к. г.

Декор г. Беложанског

Јованка Дворниковић

Г. Самазел

О Рихарду Штраусу

Рођен у Минхену, 11 јуна 1864, Рихард Штраус био је син Франца Жозефа Штрауса, првог хорнисте у Краљевском оркестру, и Јозефине Штраус, кћери великог минхенског пивара Пшора. За музику је био зрео невероватно рано. Већ од четврте године знао је клавир. У шестој години, огледао се у композицији. Образујући се књижевно, компоновао је хорове за Софоклове трагедије, па чак и једну *Симфонију* коју је чувени диригент Херман Леви изводио са својим оркестром. Ханс де Билов, који је умео да уочи његову вредност, поставља га 1885 у Мајнингену за диригента. Затим је постао директор Опере у Вајмару, где му је играна прва опера *Гунтрам*, 1894. Његов главни тумач, певачица Паулина де Ана, која је у Бајројту певала улогу Јелисавете у *Танхајзеру*, ускоро му је постала жена. 1897, Рихард Штраус је био постављен за диригента у Краљевском позоришту у Минхену, који је касније напустио и отишао у Берлин, где је дуго био директор Опере. Упознао се, 1856, с музичаром Александром Ритером, Вагнеровим нећаком, који му је открио Листово и Вагнерово дело. Млади музичар, дотле васпитаван нарочито у строго класичном духу, постаје ватрени обожавалац оба романтична мајстора... Ускоро потом, Рихард Штраус је први пут походио Италију, која је на њ деловала врло изразито. Вратио се отуд с једном симфониском фантазијом под насловом *Aus Italien*, пуном већ покрета и живота. Неколико година касније, дуго је путовао по Грчкој, Египту и Сицилији. И дандањи, иако је обишао све делове света, воли да живи, наизменично, у Бечу, у вили Гармиш, на баварским Алпима, и у дивним пределима талијанске и француске обале.

Најзначајнија дела Рихарда Штрауса из првих његових дана: *Симфонија*, *Квартет* с клавиром, *Соната* за виолину и клавир, носе обележје традиционалног извора. Његова *Бурлеска* за клавир и оркестар потврђује његов смисао за хумор и његову превремену спретност. Његова песничка и музичка личност долази до израза у величанственом низу његових симфониских поема. Израз одушевљења у *Дон Жуану*, према песми Н. Ленауа; трагично осећање у *Магбету*, према Шекспиру; дирљива распеваност у *Смрти и преображењу*, према песми Александра Ритера; сад заједљива сад шаљива фантазија у *Обешењаку Тилу* — све су то дела светског гласа. Што се тиче комада *Тако је говорио Заратустра*, чије сам прво извођење, пре четрдесет година, имао срећу да чујем, као сасвим млад у Франкфурту, он се одликује ширином и оригиналношћу које су, 1896, изгледале необично смеле. Рихард Штраус је умео, што није била лака ствар, да сачува песничку јединственост супротстављањем људских страсти неодољивој равнодушности природе, а остао је веран духу Ничеове мисли неизвесним закључком свога дела, које оставља сасвим нерешену загонетку васионе.

Последње симфониске поеме Рихарда Штрауса кудикамо су познатије. Вариације у *Дон Кихоту* сјајно обелодањују преимућства, донекле и неприлична, програмске музике. *Живот једног јунака* оправдава свој назив поносним постављањем, необичном разноврсношћу својих епизода, раскошним богатством своје инструментације, и непрекидно покретљивом снагом која не малаксава до краја и потреса своје слушаоце. У *Домаћој симфонији*, маестро се јавља сам, са женом и сином, и музички изражава срећно наизменичне епизоде једног предмета који би, за сваког другог као и за њега, био незахвалан.

Алписка симфонија, која се ретко изводи, остаје, досад, као последње симфониско дело Рихарда Штрауса.

У другом раздобљу свога стварања, Рихард Штраус особито се посветио позоришту. И поред вагнеровског утицаја, који је врло природан 1894, партитура *Гунтрама* пуна је обиља и пламена. Према једној минхенској хумористичној легенди, компоновао је 1891 *Fauersnot*. И онда су се рађала дела: *Салома*, извођена 1905 у Дрездену, и коју Пјер Лало могао оправдано у то доба да поздрави као „најзначајнију музичку драму коју је Немачка створила после *Парсифала*"; *Електра* која, и поред заоштрености атмосфере, изражава сугестивну снагу која није свакодневна; изврсна музичка комедија, тако дубоко венецијанска, *Кавалер с ружом*; *Ариана у Наксосу*, слободно разрађена лирска поема по античкој легенди; *Жена без сенке*, снажна источњачка трагедија, једно од најглавнијих Штраусових дела; занимљиви *Интермецо* у коме се опет јавља, као у *Домаћој симфонији*, породични живот; *Јелена из Египта*, *Арабела*, сочна, присниja варијанта, али исто тако венецијанска, *Кавалера с ружом*; најзад, *Спокојна жена* у којој је Рихард Штраус оживотворио у моцартовским облицима један буран живот и која, из изванредно музичких разлога, још није доживела судбину које је достојна.

Треба ипак да се помену изврсна партитура за *Грађанина као племића* од Молиера и балет *Легенда о Јосифу*.

Независно од плодног композиторског стварања, Рихард Штраус је одувек био сјајан диригент. Од 1889, сарађивао је као главни хоровођа на претставама у Бајројту. Навикнута да предосећа вредности, Козима Вагнер умела је да уочи изванредан дар младог музичара, кога је већ сматрала „предодређеним за више циљеве". 1894, она је сјајно посведочила своје поверење позвавши га да се попне за пулт и да ди-

ригује *Танхајзера*. Ја сам као млад студент, 1897, боравио у Минхену и учио немачки, и сећам се одушевљења које је, у то доба, створила појава Рихарда Штрауса за пултом у Дворском позоришту.

Поводом прославе педесетогодишњице од смрти Рихарда Вагнера, појавио се поново у Бајројту и дириговао са ретком проницљивошћу *Парсифала*. Прошле године, нашао сам се с њим у Минхену, где је дириговао *Дон Жуана*; пролетос, у Монте-Карлу на једном фестивалу његових дела.

Бесумње, са животним искуством и годинама, нешто се изменио Рихард Штраус за пултом, и он данас поклања мање пажње спољним ефектима, оној мимици која нема мере, оним наглим поскоцима због којих многи диригенти мисле да нас уверавају о ватрености својих реакција и о катказ неочекиваном одјеку

У четвртак, 2 децембра

У логору

Драма у три чина
Написао М. Крлежа

ремекдела на њихову властиту осетљивост. Али ако је покрет Рихарда Штрауса, увек чист, намерно уздржан, његово ухо не пропушта ништа, његово око је свуда, све види, све показује. И његова тумачења имају ону битну врлину, утолико драгоценију што је она, на жалост, данас све ређа: *каквоћу сшила*.

Иако седамдесетогодишњак, Рихард Штраус није изгубио ништа од своје виталности и од своје стваралачке активности. Ту скоро је завршио једно лирско дело у једном чину, значајног обима, према либрету Макса Грегора, надахнут једном средњовековном легендом: *Дан Мира* која ће угледати светлост рампе идуће године, на фестивалу у Минхену. Увелико је одмакао с једним другим делом, истога трајања, према античкој легенди; то ће бити *Дафне* и изводиће се у Дрезденском позоришту.

Ситне вести

Од 22 новембра дају се већ у згради на Врачару матинеа са популарним ценама сваког понедеоника. На овај се начин пружа прилика широкој публици да за незнатне новце види најбоља дела драмског репертоара. Претставе ће почињати у 6.30 часова увече. Цене су од 3 до 15 д. Вреде чиновничке повластице.

Фестивал Међународног друштва за савремену музику обавиће се 1938 у Лондону од 17 до 24 јуна, уз новчану потпору *Дели Телеграфа* и *Морнинг Поста*.

Главни редитељ и члан Народног казалишта у Загребу г. Тито Строци спремио је као гост своју комедију у пет слика *Како се освајају жене*. С њим у главној улози (Шарм) играју гђе Стокић (Ружна), Прегарац (Удата), Урбанова (Блазирана), Л. Петровић (Темпераментна), Бркић (Наивна), Н. Микулић (Припроста) и г.г. Н. Поповић (Стев), Л. Јовановић (Рел). Сликар г. Денић. Премијера је била 26 новембра у згради на Врачару.

Још сад се јавља да ће Берлинска филхармонија гостовати у Цириху и Венецији, под управом В. Фуртвенглера који ће сем тога дириговати, у Лондону и Паризу, Вагнерова дела.

Мирослав Крлежа претставља за београдску публику писца коме се прилази с поверењем и одушевљено. Његова драма *У логору*, коју код нас остварује као гост редитељ Народног театра у Софији г. Хрисан Цанков, изражена најубедљивије од свих његових дела, биће првипут приказана 2 децембра у згради код Споменика. У главним улогама г. г. Живановић, Старчић, Драгутиновић. Декор по нацртима г. Беложанског.

Једна улица у Риму, на раскршћу Виа дела Камилучиа и Виа дела Фарнезина, носиће име Оторина Респиђиа.

Гђа Греч и г. Павлов спремају комад Максима Горког *Васа Железнова* с гђом Марковац у насловној улози.

Док је Народна опера у Берлину спремила за сцену *Миђон*, Минхенска опера исто тако приказује *Фауста* од Гуноа.

И Глумачка школа Народног позоришта у Београду почела је практичан рад. Гђа Дугалић ради најновију комедију А. Бирабоа *Малишан из Конга*, а гђа Греч и г. Павлов већ приводе крају *Зелени прстен*, врло дирљиву драму Зинаиде Н. Гипиус.

У Опери ће г. Тито Строци режирати *Дон Жуана* од Моцарта.

У Њујорку се најватреније слушају Бетовенове композиције. На једном недељном концерту посвећеном њему, као идолу публике, дошло је до туче око карата.

У целој Немачкој прославиће се идуће године стодвадесетпетогодишњица рођења Рихарда Вагнера. Лајпциг ће, као град у коме се он родио, приказати сва његова драмска дела, од 13 фебруара (дан Вагнерове смрти) до 22 маја (дан његова рођења) 1938. Пошто су већ сва места разграбљена за први утврђени низ претстава, други низ претстава извешће се од 20 априла до 19 јуна. „Цените своје мајсторе немачке", пева Вагнер, кроз глас Ханса Сакса, у *Мајсторима певачима*. Види се да му се опружују...

Анујев комад *Пушник без пушьага* режира г. Плаовић. Главне улоге тумаче гђе Таборска, Е. Микулић, Милошевић и г. г. Плаовић, Гец, Д. Раденковић. Декор ће се извести по нацртима гђе Бешевић.

У Дрезденској опери првипут је приказан, са огромним успехом, балет Игора Стравинског *Каршање*.

Вршилац дужности директора Опере г. Јован Бандур постављен је за административног директора Музичке академије.

Народна опера у Берлину приказала је балет према *Разбијеном крчагу* од Клајста. Музику је написао Рудолф Вагнер-Режени.

Са гђом Љубинком Бобић у главној улози, и у режији г. Хрисана Цанкова, приказаће се у првој половини децембра *Деше у борби*, комад од аустриског писца Леонарда Вагнера.

У Народној опери у Берлину посета се, у току сезоне 1936/1937, према броју седишта, изразила у следећем односу: *Боеми* 89%, *Лоенгрин* 95%, *Ондина* 100%, *Пајаци* и *Кавалерија Руспикана* 87%, *Отмица у Сарају* 98%, *Отело* 79%, *Продана невеспа* 59%, *Мадам Беперфлај* 96%.

Премијера
Крлежине драме

У логору

у четвртак, 2 децембра
Режија г. Цанкова, к. г.
Декор г. Беложанског
Цене места од 8 до 55 д

ПОДРУМ
ВИНА И РАКИЈЕ
СТАРЧЕВИЋА
Кр. Наталије бр. 24
ЗА ДАНАС ПРОДАЈЕ
НАЈЈЕФТИНИЈЕ
И НАЈБОЉЕ ПИЋЕ
ТЕЛЕФОНИ: 27260—27296

Ново-отворен
радио салон

ORION

сви модели за
1938
пристели.

RADIO CITY - Београд
Пасаж Академије наука.

ДРЖАВНА ХИПОТЕКАРНА БАНКА
Краљевине Југославије
(ПРЕЋЕ УПРАВА ФОНДОВА)
Основана 1862 год.

Банком управља независан Управни одбор

ЦЕНТРАЛА У БЕОГРАДУ

ГЛАВНИ ФИЛИЈАЛИ: Загреб, Љубљана, Сплит, Сарајево, Цетиње, Нови Сад, Ниш, Скопље и Бања Лука

АГЕНЦИЈЕ: Крагујевац, Ваљево, Чачак, Земун, Петровград, Битољ и Приједоље

ГЛАВНИ ПОСЛОВИ БАНЧИНИ:

Рукује свим државним и јавним фондовима: депозитима, пупилним и црквеним капиталима, манастирским, општинским и задужбинским новцем, итд.

Емитује обвезнице и заложнице

Прима улоге на штедњу

Одобрава зајмове на непокретности, а општинама и самоуправним телима на прирез и приход

Есконтује менице новчаних завода

Ломбардује хартије од вредности, акције Народне банке и Привилеговане аграрне банке и благајничке записе Министарства финансија. Есконтује наредне купоне са својих заложница доларске емисије (Селигман) које су нострификоване у Краљевини

За све банчине обавезе јамчи држава

За сва обавештења обратити се на адресу:
Државна хипотекарна банка, Београд
или њеним филијалима

Уредник: Живојин Петровић, Доситејева 2 —Штампа „Гундулић“ — Београд, Краља Петра 54